

کتابها و آدمها

کتابها و آدمهایی که فراموش نمی‌کنم

[پانزده گفتار درباره ادبیات فارسی و
تاریخ فرهنگی ایران همراه با
گزیده‌ای از شعر و نثر فارسی]

مهران افشاری

www.ketab.ir

www.ketab.ir

سرشناسه: افشاری، مهران، - ۱۳۴۶

عنوان و نام پدیدآور: کتابها و آدمها: کتابهایی که فراموش نمی‌کنم: رده کتابها: درباره ادبیات فارسی و تاریخ فرهنگی ایران همراه با گزیده‌ای از شعر و نثر فارسی مهران افشاری

مشخصات نشر: تهران، نشر چشمه، ۱۳۵۹

مشخصات ظاهری: ۱۵۹ ص

شابک: 1-750-229-600-978

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: نمایه

موضوع: ادبیات فارسی - تاریخ و نقد

موضوع: Persian Literature -- History and criticism

موضوع: نویسندگان ایرانی

Authors, Iranian

ردمبندی کنگره: ۱۳۹۵ ی ۶۷ الف / PIR۳۳۷۵

ردمبندی دیویی: ۹ / ۸۴

شماره کتابشناسی ملی: ۴۴۵۱۶۳۴

cheshmehpublication

telegram.me/cheshmehpublication

www.cheshmeh.ir

رده‌بندی نشر چشمه: ادبیات - درباره ادبیات

کتابها

و

آدمها

کتابها و آدمهایی که فراموش نمی‌کنم
پانزده گفتار ساده درباره ادبیات فارسی و تاریخ فرهنگی ایران
همراه با گزیده‌ای از شعر و نثر فارسی
مهران افشاری

مدیر هنری: مجید عباسی

چاپ و صحافی: دارا

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۵، تهران

ناظر فنی: باب: یونس، امیرکیان

حق چاپ و انتشار محفوظ است. مخصوص نشر چشمه است.

هرگونه اقتباس و استفاده غیر مجاز منوط به دریافت اجازه کتبی ناشر است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۹-۷۵۰-۱

تلفن دفتر انتشارات نشر چشمه:

۸۸۹۱۲۱۸۴-۵

دفتر فروش نشر چشمه:

تهران، خیابان انقلاب، خیابان ابوریحان، خیابان وحید نسری، شماره ۳۵

تلفن: ۶۶۴۹۲۵۲۴

کتابفروشی نشر چشمه مرکزی:

تهران، خیابان کریم خان زند، نبش میزای شیرازی، شماره ۱۰۷

تلفن: ۸۸۹۰۷۷۶۶

کتابفروشی نشر چشمه کورش:

تهران، بزرگراه ستاری شمال، نبش خیابان پیامبر مرکزی، مجتمع تجاری کورش، طبقه پنجم، واحد ۴.

تلفن: ۴۴۹۷۱۹۸۸-۹۰

کتابفروشی نشر چشمه آرن:

تهران، شهرک قدس (غرب)، بلوار فرحزادی، ترسیده به بزرگراه نیایش، خیابان حافظی، نبش خیابان فخارمقدم،

مجتمع تجاری آرن، طبقه ۲.

تلفن: ۷۵۹۳۵۴۵۵-۷

کتابفروشی نشر چشمه بابل:

بابل، خیابان شریعتی، روبه‌روی شهرداری، سرای بابل.

تلفن: ۰۴-۳۲۴۷۶۵۷۱ (۰۱۱)

فهرست مطالب

۹	یادداشت
۱۱	دیباچه
۱۳	کتابها
۱۵	شاهنامه شناسنامه ماست
۲۱	گزیده‌ای از پایان رزم رستم و اسفندیار
۲۳	کلیله و دمنه و حکایت‌های حیوانات
۲۷	حکایتی از کلیله و دمنه بهرام‌شاهی
۲۹	مثنوی معنوی
۳۳	نمونه‌ای از اشعار عاشقانه و شورانگیز مثنوی
۳۷	فخرالدین عراقی و شعر او
۴۱	غزلی از عراقی
۴۳	این گلستان همیشه خوش باشد
۴۷	سه حکایت از گلستان
۴۹	معمای حافظ
۵۴	دو غزل از خواجه حافظ

۵۷.....	امیرارسلان نامدار.....
۶۲.....	پاره‌ای کوتاه از قصه‌ی امیرارسلان.....
۶۵.....	قصه‌های صمد بهرنگی.....
۶۸.....	نمونه‌ای از نثر داستانی بهرنگی.....
۷۱.....	مهدی اخوان ثالث و آخر شاهنامه او.....
۷۵.....	پاره‌هایی از شعر آخر شاهنامه.....
۷۹.....	شاعر ستاره‌ها، فروغ فرخزاد.....
۸۵.....	نمونه‌هایی از اشعار فروغ فرخزاد.....
۸۹.....	آنها.....
۹۱.....	مام استاد خانم: دکتر مزدپور.....
۹۹.....	نمونه‌ای از نثر خانم دکتر مزدپور.....
۱۰۱.....	دانشمندی وارسته از عالم خاک.....
۱۰۸.....	نمونه‌ای از نثر استاد عبدالحسین حائری.....
۱۱۱.....	استاد دکتر زرین کوب، مرد قلم.....
۱۲۴.....	نمونه‌ای از نثر دکتر عبدالحسین زرین کوب.....
۱۲۷.....	ایرج افشار، آن پیر فرزانه.....
۱۳۸.....	نمونه‌ای از نثر استاد ایرج افشار.....
۱۴۱.....	مردی از قبار بزرگان تاریخ ایران.....
۱۵۱.....	نمونه‌ای از نثر دکتر محمدامین ریاحی.....
۱۵۵.....	نمایه.....

نخست از جهان آفرین یاد کن
 پرستش برین یاد بنیاد کن
 کز ویست گردون گردان به پای
 همویست بر نیک و بد رهنمای

شاهنامه فردوسی

یادداشت

از گذر عمر را چه حاصل شده است؟ اینک که به آستانه پنجاه سالگی نزدیک می‌گردم، چون بر پشت سرم یاد به عمر رفته می‌نگرم، به حقایق سخنی حق باید اقرار کنم که فرمود: لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِیْ کَبَدٍ. براستی که نوع انسان را در رنج و مشقت آفریدیم.

برای چون منی که بیشتر عمر خود را به خواندن و نوشتن سپری کرده، در طی یک زندگی پُر رنج و کوشش، اگر هم اوقاتی به شوشی گذشته، همراه با کتاب بوده است و خاطره‌های شیرین زندگی با کتاب و نویسندگان که بها دارند داشته است. آن چه هم برای فرزندان این بوم و بر و آیندگان پس از خود به یادگار و از کتاب است، جز کتاب چه تواند بود؟

حاصل عمری که اگر بیشتر آن نگذشته باشد، دست کم نه از آن سپری شده است، در این سراسیمه زندگی، خاطره‌هایی است که از خواندن کتاب و نوشتن و برخاست و گفتگو با نویسندگان و دانشمندان به جای مانده. خاطرات کتاب‌های رادمهایی که آنها را فراموش نمی‌کنم.

مهران افشاری

تهران، باغ صبا، ۲۸ اردیبهشت ۱۳۹۴

دیباچه

کتابها و آدمها مجموعه پانزده گفتار ساده درباره ادبیات فارسی و تاریخ فرهنگی ایران زمین برای عموم علاقه‌مندان و به‌کاربران ادبیات و فرهنگ این مرز و بوم است.

این کتاب با دیگر ۱۵۷ نگارنده تاکنون نشر یافته، اندکی متفاوت است و هیچ مقاله‌های تحقیقی متخصصانه و یا سخنان علمی و پیچیده را دربر ندارد. بسیار ساده درباره حضور ادبیات فارسی در زندگی این‌چنان و یا به دیگر سخن درباره زندگی نگارنده با ادبیات فارسی است. شاید برای - زندگیانی که از نویسنده این سطرها تنها بحثهای تخصصی و مقاله‌های تحقیقی را انتظار دارند - کتاب حاضر خوشایند نباشد. اما کتابی است که برای همه فارسی‌زبانان سودمند است، خاصه برای جوانانی که می‌خواهند از گذشته فرهنگ و ادبیات ایران بیشتر و بهتر بی‌اند.

صاحب این قلم در دیباچه کتاب گذشته خود با عنوان نکه‌ی گفتی (تهران، نشر زاوش، ۱۳۹۳ ش.) شرح داده است که بر طبق آنچه در جهان پیرامون من رزی متداول است، مقاله تحقیقی^۱، یادداشت^۲ و گفتار^۳ هر سه از لحاظ صورت و محتوا با هم، مگر فرق دارند اما متأسفانه نزد بیشتر مؤلفان ایرانی باب شده است که آنها را در هم بریزند و از هم تفکیک نکنند. این جانب کوشیده است که با تألیفات متعدد خود فرق مقاله و یادداشت و گفتار را نشان بدهد و ساحت این سه مقوله را از هم جدا بکند. آنچه در این کتاب عرضه می‌کند صرفاً «گفتار» (essay) است.

1. Article.

2. Note.

3. Essay.

کتاب حاضر مجموعه گفتارهایی درباره ادبیات فارسی و فرهنگ ایران در دو بخش است. بخش نخست تحت عنوان «کتابها» شامل ده گفتار درباره برخی از آثار ادب فارسی از شاهنامه فردوسی تا اشعار فروغ فرخزاد است. این بخش نظرات و نقد و تحلیلهای نویسنده را درباره کتابهایی که یاد آنها در خاطر او باقی مانده است و در سیر مطالعات ادبی او مؤثر بوده اند، در بر دارد. بخش دوم با عنوان «آدمها» درباره پنج تن از شخصتهای برجسته ادبی و علمی و فرهنگی ایران در دوره معاصر است که نویسنده سبب دوستی و همنشینی با آنان را داشته و از محضرشان نکته ها آموخته و خاطرات آن بزرگان را در این کتاب در تاریخ بازگفته است.

نویسنده عاقلانه و درست است مطالبی را بنویسد که برای شناخت فرهنگ و ادبیات گرانقدر ایران سودمند باشد. خاندان جوان امروزی آموزنده و جذاب باشد. در پایان هر مبحث نمونه ای کوتاه از شعر یا نثر مرتبط با آن مبحث را هم آورده است تا خواننده را با مباحثی که مطالعه کرده بیشتر آشنا کند. بدین ترتیب گزیده ای از نظم و نثر ادب فارسی، از روزگاران کهن تا به عصر حاضر، در این کتاب فراهم آمده است.

امید است خوانندگان محترم با مطالعه کتابها و آدمها هم ادبیات پر بار و افتخار آمیز فارسی و شخصتهای ارزشمند و خدمتگزار تاریخ، رزمینمان را بیشتر و بهتر بشناسند و هم قدر و ارزش زبان فارسی و استفاده درست از آن را بدانند و با عشق به میهن خود در راه سعادت و پیشرفت فرهنگ آن بکوشند.

سپاسگزاری از همراهیهای همسر نیکو خصلتم، سرکار خانم سحر فضل الهی، و یادآوریهای دوستان فاضل و جوانم، جناب آقای محمد سامان، جناب آقای و جناب آقای آرش سرتی که بنده را در تصحیح غلطهای کتاب یاری رسانده اند، بر این جانب فرض است، از آنان و هم از ناشر محترم بسیار سپاسگزار است.

و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب

مهران افشاری

تهران: باغ صبا، تابستان ۱۳۹۴